

Conferința Științifică „Valorificarea patrimoniului în sistemul învățământului preuniversitar”

22-23 aprilie 2016, Chișinău

La 22-23 aprilie 2016 membrii Laboratorului științific „Patrimoniul cultural național și universal în sistemul educațional”, în colaborare cu profesorii Catedrei de geografie și patrimoniu cultural a Facultății de Istorie și Geografie, au organizat o nouă conferință științifică dedicată patrimoniului. În acest an ea a avut genericul „Valorificarea patrimoniului în sistemul învățământului preuniversitar”.

Ca și în anii precedenți, Conferința s-a bucurat de interes din partea cadrelor didactice, cercetătorilor în domeniu, doctoranzilor, masteranzilor. Cu un cuvânt de salut către participanți s-a adresat rectorul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă», prof. univ. N. Chicuș, care a menționat importanța cunoașterii de către elevi a istoriei și culturii naționale, a bogatei culturi universale, precum și rolul profesorului școlar în trezirea interesului la elevi pentru cercetare.

Ședința plenară a continuat cu alocuțiunea profesorului universitar Anatol Petrencu. Ea a fost dedicată prezentării monumentelor noi edificate în țara noastră. Prof. Petrencu a reiterat afirmația că monumentele sunt nu doar edificii ce perpetuează memoria unor personalități sau evenimente istorice, personaje literare sau din domeniul științei etc., monumentele poartă și o povară politică, fiind obiectele fundamentale ale propagandei regimurilor în timpul cărora au fost ridicate. Deloc întâmplător, succesiunea regimurilor politice impune atitudini practice față de monumente: păstrarea sau demolarea și înlăturarea acestora. Aproape întotdeauna aceste acțiuni duc la tensiuni sociale, dar și la confruntări interstatale. Prof. Petrencu a prezentat atitudinea autorităților și a populației de astăzi din Estonia și Ucraina, a analizat evenimentele care au marcat soarta monumentelor sovietice din aceste state.

Au fost descrise acțiunile pentru edificarea monumentelor în memoria deportărilor staliniste din anii 1941, 1949. Astfel, la 25 noiembrie 2012, în fața Gării din Șoldănești a avut loc dezvelirea primului monument ridicat într-un centru raional în memoria celor deportați în Siberia. Pe data de 23 august 2013, la Chișinău, în scuarul Gării a fost dezvelit monumentul Trenul Durerii, în memoria victimelor deportărilor staliniste. Despre necesitatea ridicării acestui monument s-a vorbit zeci de ani, s-au făcut zeci de promisiuni, s-au spulberat speranțe. În sfârșit, monumentul a

fost inaugurat și sfințit. La Cimișlia, Ana Cabac a ridicat în cimitir monument mamei sale, iar alături de fotografia mamei a pus-o pe cea a tatălui său, Kiril Matei, luată din dosarul NKVD (tatăl fiind omorât într-o închisoare din Penza). În centrul orașului Cimișlia, la inițiativa Anastasiei Ambul-Balmuș, a fost ridicat un monument impunător în memoria persoanelor supuse represiunilor politice sau deportate în Siberia.

Următorul subiect prezentat în ședința plenară a fost „Receptarea culturii naționale și universale de către elevii de la treapta învățământului liceal”; rezultatele chestionării elevilor, realizată de către membrii grupului de lucru în cadrul proiectului „Patrimoniul cultural național și universal în sistemul educațional”, au fost expuse de Valentina Ursu. Eșantionul a cuprins 277 de elevi din cl. X-XII din următoarele licee: Liceul Teoretic „Minerva”, Liceul Teoretic „Petru Rareș”, Liceul Teoretic „Dante Alighieri”, Liceul Teoretic „Petru Movilă”, Liceul Teoretic „Principesa Natalia Dadiani”, Liceul de Arte „Mihail Berezovschi”, Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi” – toate din municipiul Chișinău; Liceul Teoretic „Constantin Stere” din or. Soroca; Liceul Teoretic „Sireți”, s. Sireți, r-nul Strășeni; Liceul Teoretic „Vlad Ioviță” s. Cocieri, r-nul Dubăsari; Liceul Teoretic „Hîrtopul Mic”, s. Hîrtopul Mic, r-nul Criuleni; Liceul Teoretic „Trebișăuți”, s. Trebișăuți, r-nul Briceni.

S-a constatat că, spre deosebire de elevii de la treapta gimnazială, licenții se informează din variate surse pentru a completa cunoștințele din domeniul culturii. Ei au enumerat mai multe personalități din domeniul muzicii, literaturii, teatrului, cinematografului, artelor plastice atât din cultura românească, cât

și din cultura universală. Bucură regăsirea în răspunsurile elevilor a numelor poezilor, interpreților, artiștilor contemporani. Elevii apreciază valoarea artistică și istorică a mai multor monumente de arhitectură din localitățile lor de baștină. Totodată, ne îngrijorează faptul că mulți elevi află informații noi doar din surse informaționale, citind puțin. Foarte multe

din afirmații au fost greșite. Unii elevi au fost în dificultate de a da răspunsuri la mai multe întrebări din chestionar. Acest fapt poate fi interpretat ca lipsă de cunoștințe sau interes scăzut al elevilor respectivi față de domeniul culturii.

Participanții la Conferință au lucrat în două ateliere: I. *Prezentarea patrimoniului cultural național și universal în Curriculum și manualele școlare*; II. *Cercetarea patrimoniului cultural și natural în învățământul preuniversitar*.

În cadrul primului atelier au luat cuvântul profesori universitari și școlari, cercetători ai patrimoniului. Valentina ENACHI, dr., conf. univ., Universitatea de Studii Europene din Moldova, a prezentat comunicarea „Particularitățile reprezentării patrimoniului cultural în manualele de istorie pentru învățământul preuniversitar din URSS». Alina FELEA, dr., conf. cerc., Institutul de Istorie al AȘM, autoare a mai multor manuale și materiale didactice pentru profesori, a expus subiectul „Cercetarea culturii naționale la lecțiile de istorie în clasa a IX-a». Angela LISNIC, dr., conf. univ, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă», a analizat elementele culturii și patrimoniului cultural din epoca antică în manualele de istorie pentru cl. a X-a. Valeria COZMA, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă» a examinat subiectul „Elucidarea patrimoniului cultural național și universal în manualele de istorie pentru clasa a XI-a». Valentin BURLACU, dr., conf. univ., Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă» a prezentat problemele în predarea/învățarea culturii naționale și universale în manualele de istorie pentru cl. a XII-a. Galina CERETEȘU, lector universitar la Catedra de istorie universală, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă» a analizat „Reperele metodologice în predarea temei «Civilizația Cucuteni» în învățământul preuniversitar». Viorel BOLDUMA, lector universitar la Catedra de istoria românilor, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă» a studiat problema „Reflectarea patrimoniului religios în manualele de istorie (cl. X-XI)».

În continuarea lucrărilor Conferinței au fost examinate Curriculumul și manualele școlare la alte discipline de bază și opționale de la treapta învățământului preuniversitar. Valentina SAMOILENCO, lector universitar, Catedra de geografie și patrimoniu cultural, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, a expus subiectul „Reflectarea patrimoniului cultural material și imaterial în cursul opțional «Educație interculturală»». Rodica NASTAS, doctorandă, prof. de istorie și educație civică la Liceul Teoretic „Mihail Kociubinski», a analizat problema „Cercetarea culturii naționale și universale prin prisma studierii disciplinei «Istoria, cultura și tradițiile poporului rus» în școlile alolingve din Republica Moldova». Vasile MANICĂ, absolvent al Facultății de Istorie și Geografie, sp. „Educație civică și istorie”, a analizat modul de promovare a patrimoniului cultural în Curriculum și manualele de educație religioasă. Valentina URSU, dr., conf. univ., Catedra de geografie și patrimoniu cultural, a reflectat asupra valorilor culturale în Curriculum și manualele de educație civică pentru liceu. Vera VRABIE, prof. de istorie și educație civică, grad did. I de la Centrul de Excelență în Informatică și Tehnologii Informaționale, or. Chișinău, a prezentat subiectul „Aplicații de învățare transdisciplinară a conținuturilor de cultură la orele de istorie, treapta liceală”, iar Natalia ȚURCANU, prof. de istorie și educație civică de la Liceul Teoretic „Dante Alighieri”, or. Chișinău, a analizat utilizarea TIC în predarea conținuturilor de cultură la orele de istorie, treapta gimnazială.

În secțiunea *Cercetarea patrimoniului cultural și natural în învățământul preuniversitar* au luat cuvântul profesori școlari, cercetători științifici, doctoranzi, masteranzi. Maria ȘEVCIUC, specialist principal la Ministerul Educației al Republicii Moldova, doctorandă, a analizat subiectul „Valorificarea culturii din Basarabia interbelică în învățământul preuniversitar al Republicii Moldova”. Mihai DOHOT, custode la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, masterand, sp. „Patrimoniu istoric și turism cultural», a prezentat personalitatea lui Franz Osterman – autorul primelor fotografii ale cercetărilor paleontologice din Basarabia. Sergiu CATARAGA, lector universitar la Catedra de istorie universală, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă», a expus subiectul „Cimitirele și monumentele militare ca parte componentă a educației civice în Republica Moldova». Maia MILEAC, masterandă, sp. „Patrimoniu istoric și turism cultural», Universitatea Pedagogică de Stat

„Ion Creangă», a cercetat subiectul „Cunoașterea de către elevi a fenomenului traficului ilicit de bunuri culturale». Ecaterina PINTILII, masterandă, sp. „Patrimoniu istoric și turism cultural», Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă», a analizat colaborarea școlii și muzeelor din satul Văleni în promovarea patrimoniului local. Gheorghe BUDAN, prof. de istorie și educația civică la Liceul Teoretic din Cîietu, raionul Cantemir, a valorificat într-o comunicare academică istoria bisericii cu hramul Sfântului Proroc Ilie din comuna Cîietu, raionul Cantemir. Dorina ONICA, cerc. științ. la Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei, a avut o intervenție foarte interesantă referitoare la strategii și forme de promovare a patrimoniului cultural în școală. Svetlana BOLFOSU, spec. principal la Direcția raională învățământ, tineret și sport din Criuleni, a descris diverse practici de valorificare a patrimoniului cultural în sistemul educațional. Constantin MORARI, masterand, sp. „Patrimoniu istoric și turism cultural», Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă», a cercetat rolul taberelor de vară și a excursiilor în promovarea patrimoniului și protecția acestuia, iar Margarita ROTARI, prof. de istorie și educația civică, Gimnaziul „Eugeniu Coșeriu”, Râșcani, a trezit interesul participanților prin prezentarea experienței proprii în organizarea excursiilor tematice și a rolului acestora în educația istorică.

Pe parcursul discuțiilor vorbitorii au formulat mai multe sugestii. Recomandările utile pentru facultățile de profil din instituțiile superioare de învățământ

au urmărit sporirea eficienței pregătirii cadrelor de pedagogi la compartimentul „Patrimoniu cultural». Sugestii interesante au fost înaintate autorilor de manuale, privind sporirea volumului materialelor cu conținut cultural, includerea în manuale și ghiduri a capodoperelor culturii din spațiul Republicii Moldova, respectarea particularităților de vârstă a elevilor în expunerea informațiilor etc. Foarte prețioase recomandări au fost înaintate în adresa Ministerului Educației cu referire la actualizarea curriculumului la disciplinele școlare de bază, în vederea sporirii numărului de teme din domeniul studierii și protecției patrimoniului cultural și natural, aprobării noilor discipline opționale, ca de exemplu „Educația pentru patrimoniu”, publicării mai multor culegeri de studii și creșterii în ajutor profesorilor. Concomitent, au răsunat idei și propuneri cu privire la consolidarea colaborării școlii cu familia, instituțiile muzeale, centrele de cultură, administrația publică locală în organizarea și desfășurarea mai multor acțiuni culturale pentru elevi cu scopul valorificării tradițiilor populare ale localităților, al păstrării obiectelor patrimoniului material și imaterial, al consolidării relațiilor cu alte instituții de stat și nonguvernamentale preocupate de protecția moștenirii culturale.

Comunicările prezentate de către participanții la Conferință vor fi incluse în culegerea de studii „Valorificarea patrimoniului național și universal în sistemul învățământului preuniversitar».

Valentina Ursu